PROJEVY CHOVÁNÍ KURŮ

Původ kura domácího, historie chovu

- **kur bankivský (*Gallus gallus*)**
- začátek domestikace před cca 8 000 lety (JV Asie)

Sociální struktura a chování

- menší, relativně **stabilní sociální skupiny**
  - **polygynní sociální struktura**
- **nadřazení jsou kohouti** nad slepicemi, jedinci **starší** nad mladšími, **větší** nad menšími
- **dominanci vyjadřuje kur klováním nebo hrozbou**
- **agrese** bývá **řídká v malých a stabilních skupinách**, **stoupá s rostoucím počtem jedinců** v hejnu a při **zneklidňování**
- **sociální postavení si každý jedinec vybojovává**

Sociální interakce: agrese

- agresivní nalétávání na oponenta a klování, doprovázené vokalizací, se objevuje **koncem1. týdne**
- kuřata **odchovaná bez kvočny** jsou **agresivnější** než kuřata odchovaná pod kvočnou

Sociální chování

- **první sociální vazby** počínají mezi embryi a kvočnou
- **embryonální vokalizace** stimuluje kvočnu k otáčení vajec anebo k návratu na hnízdo
- embrya (féty) rozeznají hlas kvočny = význam pro vzájemnou **postinkubační komunikaci**
- **synchronizace líhnutí** se děje zvukovými signály fétů ke konci inkubace

Vývoj kuřat

- **prekociální druh**
- **termoregulačně** jsou však **nezralá**, tuto funkci v prvních týdnech po vylíhnutí **zajišťuje kvočna**
- v prvních hodinách po vylíhnutí **imprinting**

Komunikace

- **vizuální:**
  - kur patří k **trichromatickým druhům, výborně vidí**
    - vyšší vnímavost pro červené, oranžové a zelené světlo
    - téměř nevidí **modré světlo**
- **akustická:**
  - kur **velmi dobře slyší**

Komunikace

- vokalizace:
- již **jednodenní kuřata** reagují na **poplachovou vokalizaci útěkem nebo přikrčením k zemi**

Příjem potravy

- velký podíl aktivní části dne věnují kuři **hledání a sběru potravy**
- **krepuskulární aktivita:** vysoká potravní aktivita **v ranních a předvečerních hodinách,** během dne se cykly sběru potravy opakují přibližně po 2 h

- v přirozených podmínkách přitahuje **pozornost kuřat** k potravě **zobání a vokalizace kvočny**
- při příjmu potravy se uplatňuje **sociální facilitace**
- s potravní aktivitou přímo souvisí **explorační chování**

Pití

- kuřata jsou přitahována brzy po vylíhnutí **lesklými předměty**
- charakteristické zvednutí hlavy a polykání je **vrozené chování**

Projevy komfortního chování

- **čištění zobáku (po krmení)**
- **čištění peří (*preening*) a těla (*grooming*)**
- **promazání peří sekretem uropygiálních žlázek**
- **protahování končetin a křídel**
- **třepání křídly**
- **popelení**
- **odpočinek a spánek**

Spánek

- v přirozených podmínkách **hřaduje** dospělá drůbež k nočnímu spánku na větvích, zavírá oči a **hlavu vkládá pod křídlo**
- **epizody spánku** během dne se mohou vyskytovat i na zemi nebo na nízkých větvích
- během spánku je drůbež v nebezpečí predace; jakýkoliv kryt svrchu (rohože, plátno) i v komerčních venkovních chovech jim skýtá bezpečí a **odpočinek se prodlužuje**

Popelení

- drůbež preferuje **suché a jemné pískové substráty** (lépe pronikají do peří) před pilinami nebo jinými materiály
- **slouží regulaci obsahu tuků v peří a zbavování se roztočů**

Reprodukční chování:

Námluvy

- v době reprodukce přibývá **interakcí mezi kohouty a slepicemi**
- projevy **dvoření kohoutů** jsou složité (vokalizace, postoje, rozkládání per); kohout se

začíná **dvořit nejníže postavené slepici**, postupuje k dalším

- samice preferují k páření samce i podle **velikosti hřebínku** (kohouti napadení nematou - malý a bledý hřebínek), dále **barvy peří či velikosti ostruh**
- v přirozených podmínkách (nebo v malém chovu) **se slepice oddělí od hejna**, před snesením vejce hledá vhodné a klidné místo, bezpečné před predátory
- po snesení celé snášky vajec začíná **inkubace (21 dní);** po jejím zahájení se začínají embrya vyvíjet a **líhnutí celé snášky se tak odehrává během několika hodin;** tím je **usnadněno vyvádění kuřat**

Tonická imobilita (TI)

- je **generalizovaná hypotonie** vyvolaná krátkou periodou snížené fyzické aktivity - **obranné reakce**, kterou volně žijící ptáci využívají jako obranu před predátory
- principem obranné strategie kořisti (loveného ptáka) je **nehybnost**, která deaktivuje útok predátora
- **délka TI odráží intenzitu strachové odpovědi jedince**: čím déle pták v TI zůstává, tím větší negativní vliv na něj měla situace, která tento stav vyvolala
- TI jako test k **určení stresové odpovědi zejména u drůbeže**

PORUCHY CHOVÁNÍ DRŮBEŽE

Agrese

- **kuřata odchovávaná bez kvočny** jsou **agresivnější** než kuřata pod kvočnou
- **agonistické střety častější mezi kohoutky** (klování, honění, boj)
- **rodičovská hejna brojlerů**

Klování peří

Kanibalismus

- **příčiny:**
    - **1. hypotéza:** technologické nedostatky (hustota obsádky, světlo, nedostatek

potravy, nemožnost popelení, nedostatek dusíkatých látek v krmné dávce)

- **2. hypotéza:** přesměrované zobání půdy, normálně spojené s hledáním potravy

Kanibalismus: možnosti terapie

- **časný přístup k substrátům pro popelení** (písek, piliny, sláma)
- **obohacené prostředí**
- **klování peří je dědičné**

<u>Slabší projevy dvoření</u>

- Rodičovské chovy
- Slepice se schovávají v hnízdě

Stereotypní klování

Polydipsie

Pica

Klecová hysterie u nosnic

Snížená aktivita

Popelení se v potravě